

Låt er inte luras - det går inte att nå klimatmålen genom att fortsätta köra bil som vanligt!

Skulle du lita på en cigarettillverkare som påstår att konsumentens hälsa och välbefinnande är deras högsta prioritet? Antagligen inte. Det är väl belagt att cigaretter är hälsovådliga, och ingen seriös aktör skulle argumentera för motsatsen. Något annat som är väl belagt är att våra utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser behöver minska drastiskt för att förhindra en katastrofal uppvärmning av planeten. Med tanke på detta är det något som klingar falskt när drivmedelsföretag som Preem påstår att den gröna omställningen är deras högsta prioritet, och spenderar stora pengar på reklam för att övertyga allmänheten om detta. Det säger sig själv att det inte ligger i ett vinstdrivande företags intresse att deras kunder ska drastiskt minska sin konsumtion av deras produkt. Men det är precis vad som krävs om Parisavtalets mål om att hålla den globala uppvärmningen under 2 grader ska nås. Utsläppen måste ner överlag.

Låt oss vara på det klara med att inget drivmedel bestående av kolväten, oavsett hur "fossilfritt" det är, är fritt från utsläpp av växthusgaser som koldioxid. Ta Preems HVO100 som exempel, som är ett drivmedel tillverkat av hydrerad vegetabilisk olja som kan användas i dieselmotorer. På Preems hemsida beskrivs det som ett "förnybart bränsle som gör det möjligt för dig som kund att omgående minska dina utsläpp av växthusgaser. Produkten reducerar utsläppet av fossila växthusgaser med upp till 90 % jämfört med helt fossil diesel."¹ Visst låter det bra? Notera att de skriver "fossila växthusgaser". Men en koldioxidmolekyl är en koldioxidmolekyl oavsett ursprung.

Enligt Europeiska Revisionsrätten som kartlagt utsläpp i unionen under cirka 30 års tid är transporter den enda sektorn där utsläppen har ökat sedan 1990, med 16%, och utgjorde år 2021, 23% av totala koldioxidutsläpp inom EU². I en studie från 2019 där olika HVO-blandningar testades i laboratoriemiljö samt på vägarna visade det sig att HVO100 reducerade den totala mängden koldioxidutsläpp med hela 4%³. Även om Sveriges totala bil och lastbilspark ställde om till HVO100 idag, skulle det inte göra mer än en marginell skillnad i totala utsläpp⁴.

¹ <https://www.preem.se/privat/drivmedel/produktkatalog-privat/produkter/diesel/hvo100/>

² https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-01/SR-2024-01_SV.pdf

³

<https://research.ebsco.com/c/urm6uq/search/details/svd4tv5sqz?limiters=FT1%3AY&q=HVO%20100>

⁴ Suarez-Bertoa, R., Kousoulidou, M., Clairotte, M., Giechaskiel, B., Nuottimäki, J., Sarjovaraa, T., & Lonza, L. (2019). *Impact of HVO blends on modern diesel passenger cars emissions during real world operation*. Fuel, 235, 1427–1435. <https://doi.org/10.1016/j.fuel.2018.08.031>

Det finns inga enkla genvägar för att uppnå ett hållbart samhälle, och det är inte moraliskt förkastligt att köra fordon som går på fossila bränslen. Det är många som inte klarar sig utan bil och/eller inte har råd att byta till en mer klimatneutral variant. Men låt oss åtminstone vara ärliga och inte invaggas i en falsk trygghet. Det går inte att få till en förändring genom att fortsätta precis som vanligt, oavsett hur många gröna ord som används för att övertyga oss om det, och det är inte rimligt att företag vars inkomster idag och historiskt bygger på försäljning av drivmedel ska ta täten i den gröna omställningen när deras affärsverksamhet präglas av en grundläggande intressekonflikt.

Preems reklam om HVO100 är ett solklart exempel på greenwashing. "Fossilfritt" framställs som ett sätt för kunder att reducera sitt klimatavtryck och kunna fortsätta köra sina fordon som vanligt när det i verkligheten inte sänker koldioxidutsläppen i någon betydande omfattning. Trots detta har Preem fått en "grön" kreditgaranti från Riksgälden på cirka 240 miljoner euro för att bygga ut sitt raffinaderi i Lysekil för att öka produktionen av förnybara drivmedel med 1,2 miljoner kubikmeter per år samtidigt som den fossila produktionen fasas ut⁵. Det är absolut positivt att byta till helt fossilfria produkter, men det är inte en lösning som fungerar för att nå några klimatmål inom en rimlig tidsram, och det är uppenbart inte i Preems intresse att vara transparenta om detta faktum. Om däremot dessa miljoner euro skulle investeras i att förbättra kollektivtrafiken, eller bidra till att alla fordon ska kunna drivas av förnybar el från sol, vind och vatten och/eller vätgas tillverkad utan fossila bränslen, då kan vi snacka om en grön omställning på allvar!